

ช่วงที่ 2: นำเสนอผลการศึกษาหัวข้อ “จักรวาลวิทยาด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง”

2.1 สาระสำคัญของ การนำเสนอผลการศึกษาหัวข้อ “จักรวาลวิทยาด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง”

ผศ.ดร.ประสิทธิ์ ลีปรีชา ได้กล่าวว่า ที่ผ่านมานักวิจัย/นักวิชาการที่เข้ามาศึกษาเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ล้วนแล้วเป็น “คนนอก” วัฒนธรรม ซึ่งได้พยายามทำตัวเป็น “คนใน” เพื่อเรียนรู้และเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเผยแพร่ แต่ในปัจจุบัน ผู้คนในกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการศึกษา มีนักวิชาการ นักพัฒนา ปัญญาชนที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองที่มีความพร้อมระดับหนึ่งในการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลวิทยาของกลุ่มชาติพันธุ์ตัวเอง ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง

อธิบายถึงที่มาของจักรวาลวิทยาว่า “จักรวาลวิทยา หมายถึง การศึกษาทางสังคมศาสตร์เป็นองค์ความรู้ที่ทำให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่ได้ โดยมีรูปธรรมที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การเกิด เจ็บ และตาย จะมีพิธีกรรมแสดงความเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การไม่ลบหลู่ แต่มีนามธรรมที่เป็นวิถีคิด ความเชื่อ ความรู้ ที่กำกับการแสดงออก (รูปธรรม) ดังนั้นจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ จึงเป็นจักรวาลวิทยา ตัวอย่างของรูปที่เห็นในชีวิตประจำวันในทางวิชาการมันมีความเชื่อ/ชุดความคิดกำกับพิธีกรรมเพื่อให้เกิดการทำซ้ำ ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นแท่นหิ้ง การรดน้ำพระพุทธรูปในวันสงกรานต์ การทำพิธีกรรมการเกษตร ความท้าทายคือสิ่งที่กำกับมีอะไรอยู่ข้างหลัง

การศึกษานี้จะครอบคลุมจักรวาลวิทยาชาติพันธุ์ 10 กลุ่มชาติพันธุ์ โดยในวันนี้จะมีการนำเสนอ 6 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ดร.องค์ บรรจุน (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์มอญ) คุณแสง มาละแซม (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์ยอง) ดร.โยธิน บุญเฉลย (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่) ดร.ประเสริฐ ตรีการศุภกร (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ) คุณอนุพงศ์ สิริพงศ์วานิช (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่) และ ดร.ศักรินทร์ ฌ น่าน (นักวิชาการกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ) โดยได้นำเสนอ 3 ประเด็นหลักๆ คือ จักรวาลวิทยาของกลุ่มชาติพันธุ์ (ตำนาน นิทาน เรื่องเล่า บันทึก/จารึก ฯลฯ กำเนิดโลก มนุษย์และสรรพสิ่ง) จักรวาลวิทยากับวงจรชีวิต (เกิด เจ็บป่วย ตาย) และจักรวาลวิทยากับวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ (สาระสำคัญอยู่ในเอกสารและสไลด์ที่นำเสนอ)

ผศ.ดร.ประสิทธิ์ ลีปรีชา ได้สรุปปิดท้ายว่า “เนื้อหา เป็นเรื่องพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีคิด-โลกทัศน์ ที่มองความภูมิใจในชาติพันธุ์ตนเอง ถึงการตั้งถิ่นฐาน-โยกย้าย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์-ธรรมชาติ-สรรพสิ่งทั้งหลาย-สิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ อยู่ในจักรวาลของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีการถ่ายทอด/สืบทอดผ่านมุขปาถะ หรือ การเล่าผ่านบทเพลง-พิธีกรรมต่างๆ-เขียนผ่านใบลาน-งาช้าง

ประเด็นชวนคิด - ความท้าทายของสังคมบริบทเปลี่ยนตามกาลเวลา รูปแบบ กลไกการถ่ายทอดถูกเปลี่ยนผ่านด้วยยุคสมัย รูปแบบ/วิธีการเหล่านี้จะอยู่ในระบบการศึกษาท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลภายนอก/ศาสนา โลกาภิวัตน์และรัฐชาติที่มีการประทับตราในเรื่องความไร้เหตุผล เกิดความด้อยค่า/ลดความสำคัญ จะทำอย่างไรให้เกิดการกลับคืนสู่การรับใช้สังคมชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดการต่อรองกับสังคมภายนอก วิถีทางสังคมและสิ่งแวดล้อมบางประเด็นที่สำคัญจะสามารถนำมาประยุกต์เพื่อการสนองต่อการแก้ปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร คนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จะเห็นคุณค่าสิ่งเหล่านี้อย่างไร เมื่อมีคนกลุ่มอื่นเขาสนใจ จึงฝากประเด็นเหล่านี้ทิ้งไว้เพื่อจัดทำเป็นประเด็นเพื่อเผยแพร่ที่เป็นประโยชน์”

